رویش روان شناسی، سال۱۴، شماره ۸، شماره پیاپی ۱۱۳، آبان ۱۴۰۴
Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ),14(8), 2025

اثربخشی درمان راه‌حل محور بر سبک‌های ارتباطی و انسجام خانوادگی زنان دارای رابطه عاطفی سرد

The effectiveness of solution-focused therapy on communication styles and family cohesion of women with emotionally cold relationships

حورا قربانی پلکوئی
کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، گروه مشاوره، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
دکتر حسین قمری کیوی (نویسنده مسئول)
استاد، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
دکتر علی شیخ الاسلامی
استاد، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

Hoora Ghorbani Polkoei
M. A. in Family Counseling, Department of Counseling, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.
Dr. Hossein Ghamari kivi *
Professor, Department of Counseling, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.h_ghamari@uma.ac.ir
Dr. Ali Sheikholslami
Professor, Department of Counseling, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.

چکیده

هدف پژوهش حاضر تعیین اثربخشی درمان راه‌حل محور بر سبک‌های ارتباطی و انسجام خانوادگی زنان دارای رابطه عاطفی سرد بود. روش پژوهش نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون و گروه کنترل بود. جامعه آماری این پژوهش زنان متأهل ۲۵-۳۵ سال دارای رابطه عاطفی سرد در سال ۱۴۰۰-۱۴۰۱ بود که به مرکز مشاوره بهزیستی شهر رشت مراجعه کرده بودند که از بین آنها تعداد ۳۰ نفر، ۱۵ نفر در گروه کنترل، ۱۵ نفر در گروه آزمایش از طریق روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و سپس به صورت تصادفی در دو گروه گمارده شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه طلاق عاطفی گاتمن (GDES، ۲۰۰۸)، پرسشنامه الگوهای ارتباطی کریستنسن و سالاوی (CPQ،۱۹۸۴) و مقیاس ارزیابی انطباق و انسجام خانواده السون و همکاران (FACES-IV، ۱۹۸۵) بود. گروه آزمایش هر هفته ۱ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای درمان راه‌حل محور گرانت را دریافت کردند. طی این مدت گروه کنترل هیچ مداخله‌ای دریافت نکرد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون کوواریانس چندمتغیره استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که با کنترل اثر پیش آزمون بین میانگین پس آزمون سبک‌های ارتباطی و انسجام خانوادگی در گروه آزمایش و کنترل تفاوت معناداری در سطح ۰/۰۵ وجود داشت. بدین‌ترتیب، درمان راه‌حل محور می‌تواند از طریق تکنیک‌های ساده و یافتن راه‌حل‌های متفاوت به زوجین دارای مشکلات زناشویی کمک کند تا به روابط خود در زندگی زناشویی بهبود بخشند.

واژه‌های کلیدی: *انسجام خانواده، سبک‌های ارتباطی، رابطه عاطفی سرد، راه‌حل محور.*

Abstract

The present study aimed to determine the effectiveness of solution-focused therapy on communication styles and family cohesion of women with emotionally cold relationships. The research method was a quasi-experimental design with a pre-test-post-test and control group. The statistical population of this study was married women aged 25-35 years with emotionally cold relationships in 2021-2022 who had referred to the Rasht Welfare Counseling Center, of which 30 people, 15 in the control group and 15 in the experimental group, were selected through convenience sampling and then randomly assigned to two groups. The data collection tools were the Gottman Emotional Divorce Questionnaire (2008, GDES), the Christensen and Salovey Communication Patterns Questionnaire (1984, CPQ), and the Elson et al. Family Adaptability and Cohesion Evaluation Scale (1985, FACES-IV). The experimental group received one 90-minute session of Grant's solution-focused therapy every week. During this period, the control group did not receive any intervention. A multivariate covariance test was used to analyze the data. The findings showed that by controlling for the pre-test effect, there was a significant difference at the 0.05 level between the mean of the post-test of communication styles and family cohesion in the experimental and control groups. Thus, solution-focused therapy can help couples with marital problems to improve their relationships in their married life through simple techniques and finding different solutions.

Keywords: *Family Cohesion, Communication Styles, Cold Emotional Relationship, Solution-Oriented.*

نوع مقاله : پژوهشی | **دریافت :** دی ۱۴۰۳ | **پذیرش:** اردیبهشت ۱۴۰۴ | **ویرایش نهایی:** آبان ۱۴۰۴

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-26]

مقدمه

ازدواج در زندگی انسان‌ها، در تمام فرهنگ‌ها و دوره‌ها به عنوان یک فرآیند مهم و طبیعی، به اشکال گوناگون وجود دارد (خاتون و اسلام[۱]، ۲۰۲۳). در واقع ازدواج به عنوان یک پیمان مقدس، با هدف پاسخگویی به نیازهای اساسی انسان، از جمله بقای نسل، تربیت فرزندان، تحقق آرزوهای مشترک، دستیابی به بالاترین سطح دوستی و صمیمیت، تقسیم کار، همکاری، و ایجاد روابط زناشویی، منجر به تشکیل خانواده می‌شود (برکلیاچیچ[۲] و همکاران، ۲۰۲۴). ثبات ساختار خانواده به کیفیت روابط بین زوجین بستگی دارد و هرگونه اختلال در ازدواج می‌تواند مستقیماً بر خانواده تأثیر گذاشته و منجر به روابط عاطفی سرد[۳] شود (بازیاری[۴] و همکاران، ۲۰۲۴). روابط عاطفی سرد وضعیتی است که در آن ساختار خانواده به ظاهر حفظ به نظر می‌رسد ولی درون خانواده شکاف وجود دارد (پوردل و تقوی، ۱۴۰۳). این پدیده باعث می‌شود که زوجین بدون هیچ‌گونه احساس و عاطفه‌ای نسبت به یکدیگر و گاه به صورت جدا از هم، به زندگی خود ادامه دهند (الشهرانی و حماد[۵]، ۲۰۲۳). مطالعات اخیر، در ایران نشان می‌دهد که حدود ۵۰ درصد از زوج‌ها در مرحله‌ای از روابط عاطفی سرد قرار دارند. این وضعیت، با وجود اینکه بسیاری از زوجین ازدواج خود را با عشق و علاقه آغاز کرده‌اند، می‌تواند ناشی از عوامل مختلفی باشد. از جمله این عوامل می‌توان به اشتغال بیش از حد، مشکلات مالی، تفاوت‌های فرهنگی و تحصیلی، نداشتن سرگرمی‌های مشترک و چالش‌های مربوط به مسائل جنسی اشاره کرد (صلایانی و همکاران، ۲۰۲۴؛ پورسید آقایی و همکاران، ۱۴۰۲).

یکی از عواملی که می‌تواند در بروز یا کاهش روابط عاطفی سرد نقش داشته باشد سبک‌های ارتباطی زوجین[۶] (رحیمیان و همکاران، ۱۴۰۲) است. سبک‌های ارتباطی بین زوجین یکی از مؤلفه‌های مفید در رضایت و نارضایتی آنهاست که توسط کریستنسن و شنک[۷] (۱۹۹۹) به سه دسته تقسیم شده است: ۱- سبک سازنده متقابل[۸]: در این سبک زوجین به راحتی می‌توانند در مورد مسائل و تعارض‌های خود گفت‌وگو کنند و به دنبال راه‌حل آن برآیند. ۲- سبک اجتناب متقابل[۹]: در این سبک زوجین از بحث کردن در مورد مشکل و برقراری ارتباط با یکدیگر خودداری می‌کنند. ۳- سبک توقع/کناره‌گیری[۱۰]: این سبک یکی از رایج‌ترین سبک‌های ارتباطی زوجین است که دو قسمت دارد یکی توقع مرد/ کناره‌گیری زن و دیگری توقع زن/ کناره‌گیری مرد می‌باشد. این سبک به صورت چرخه‌ای عمل می‌کند که با افزایش یکی دیگری افزایش می‌یابد که در نتیجه تشدیدکننده مشکلات زناشویی می‌شود (لیو[۱۱] و همکاران، ۲۰۲۴). به نظر می‌رسد که ارتباط بخش جدایی‌ناپذیر در زندگی زناشویی است که به عنوان یک جریان اصلی عمل کرده و به ثبات زناشویی کمک می‌کند (نورفضیله و مریم[۱۲]، ۲۰۲۴). گریما شیفاو[۱۳] (۲۰۲۴) در پژوهش خود نشان داد که ارتباطات زناشویی به عنوان یک ابزار ضروری برای حل تعارضات و ایجاد و حفظ یک رابطه زناشویی رضایت‌بخش از اولویت بالایی برخودار است. بنابراین اگر محیط روان‌شناختی و تعاملی بین همسران، محیطی دلپذیر و صمیمی باشد می‌تواند پیش‌بینی کننده رضایت زوجین از زندگی زناشویی باشد (گریما شیفاو، ۲۰۲۴؛ جولین[۱۴] و همکاران، ۲۰۲۴). همچنین سایر پژوهشگران، نقش تأثیر سبک‌های ارتباطی را بر رضایت زناشویی و سلامت جسمانی و روانی زوجین تأیید کرده‌اند (مهامید و همکاران، ۲۰۲۴؛ آقا[۱۵] و همکاران، ۲۰۲۴).

یکی دیگر از عواملی که می‌تواند در روابط عاطفی سرد زوجین نقش داشته باشد، انسجام خانوادگی[۱۶] است (ناصر شریعتی، ۲۰۲۲). انسجام میزان پیوند عاطفی است که در روابط زناشویی وجود دارد و به عبارتی انسجام خانواده یکی از ویژگی‌های بسیار مهم برای پایداری در روابط اعضای خانواده است که شامل حمایت، مهربانی و کمک و پشتیبانی و تعاملات مثبت با همدیگر است (یوسفی[۱۷] و همکاران،

1 Khatun & Islam
2 Brkljačić
3 Cold emotional relationships
4 Bazyari
5 Al-Shahrani & Hammad
6 Communication styles of couples
7 Christensen and Schenk
8 Mutual constructive style
9 Mutual avoidance style
10 Expectation/withdrawal style
11 Liu
12 Nurfadliyah & Maryam
13 Girma Shifaw
14 Jolin
15 Agha
16 Family cohesion
17 Yousefi

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-26]

۲۰۲۴). لینگرن[1] (۲۰۰۳) معتقد است که نزدیکی خانواده از طریق وقت گذراندن اعضا با یکدیگر و متعهد بودن بودن خانواده نسبت به همدیگر انسجام می‌یابد. در این میان احترام متقابل و حمایت عاطفی در بین اعضای خانواده نیز نمایان می‌شود که می‌تواند باعث همبستگی اعضا در سطوح مختلف گردد (مختاری و مردانی، ۲۰۲۳). در یک خانواده زمانی مشکلات و تعارضات حل می‌شود که خانواده از انسجام برخوردار بوده و اعضا به شیوه‌ای منطقی با یکدیگر تعامل داشته باشند (سرچونی، ۲۰۲۴). همچنین مطالعات پیشین حاکی از آن است که وقتی فضای عاطفی خانواده با انسجام همراه باشد، می‌تواند نقش مهمی در شکل‌دهی تجربیات عاطفی زوجین، رضایتمندی و ثبات زناشویی داشته باشد (نامنی و همکاران، ۲۰۲۴؛ مک اینتاش[2] و همکاران، ۲۰۲۳).

یکی از درمان‌هایی که می‌تواند در بهبود ارتباطات زناشویی و افزایش انسجام خانوادگی زوجین دارای روابط عاطفی سرد مؤثر باشد، رویکرد درمانی راه‌حل محور[3] است (اولوسولا و فلای[4]، ۲۰۲۴). این رویکرد درمانی در سال ۱۹۷۰ توسط دی شازر و همکاران به عنوان یک رویکرد پست مدرن تدوین شد که به عنوان یک درمان کوتاه‌مدت، متکی بر همکاری مراجعان و درمانگران بوده و بر امکانات و توانایی مراجعان بر تطبیق و ایجاد راه‌حل‌ها تمرکز دارد (سلیمی و سودانی، ۱۴۰۲). در این درمان به مراجعان کمک می‌شود که توانایی خود را برای ایجاد راه‌حل‌های زندگی بهبود بخشیده و درک خود از مشکلاتشان را تغییر دهند (پیرمرادی و همکاران، ۲۰۲۳). در واقع مراجعین در جلسات درمان با ترسیم چشم‌اندازی از آینده می‌توانند موفقیت‌ها، نقاط قوت و منابع گذشته خود را به یاد آورده، چشم‌انداز آن را در زندگی روزمره خود ایجاد کنند (پوردل و تقوی، ۱۴۰۳). فرآیند درمان راه‌حل بر ۵ مرحله استوار می‌باشد: ۱) شناسایی مشکل و هدف؛ ۲) تشخیص و افزایش استثنائات در مواقعی که مشکل به وجود آمده به عنوان مشکل مطرح نبود؛ ۳) طراحی وظایف و مداخلات جهت شناسایی و افزایش استثنائات؛ ۴) ارزیابی اثربخشی مداخلات؛ ۵) ارزیابی مجدد مشکل و هدف (بول[5]، ۲۰۲۴؛ اصفهانی و همکاران، ۲۰۲۴). درمان متمرکز بر راه‌حل، دیدگاهی غیر آسیب‌شناختی از مراجعین دارد و به آنها کمک می‌کند تا راه حل‌هایی برای مشکلات فعلی خود بیابند (اصفهانی و همکاران، ۲۰۲۴). بنابراین درمان راه‌حل محور مبتنی بر حل مسئله نیست و به مسائل موجود و علل آن در گذشته نمی‌پردازد، بلکه مبتنی بر ایجاد راه حل است و با کشف نقاط قوت فعلی مراجع و امید به آینده هدایت می‌شود. این رویکرد به جای تأکید بر معایب و ناتوانی‌های افراد، بر برجسته کردن توانایی‌ها و موفقیت‌های آنها و ایجاد روابط حمایتی در طول فرآیند درمان متمرکز است (آهنگر و همکاران، ۱۴۰۳). در پژوهش‌ها اثربخشی رویکرد درمانی راه‌حل محور بر معنای زندگی زوجین دارای روابط عاطفی سرد (پوردل و تقوی، ۱۴۰۳)، بخشش و صمیمت زناشویی زناشویی زنان آسیب دیده از خیانت (علیزاده و همکاران، ۱۴۰۳)، سازگاری زناشویی (کاظمی و همکاران، ۱۴۰۲)، سبک‌های ارتباطی زنان آسیب دیده از روابط فرازناشویی (علوی مقدم و همکاران، ۱۴۰۰)، کاهش پرخاشگری زوجین متقاضی طلاق (لنگری و همکاران، ۲۰۲۳)، نارضایتی زناشویی و رضایت جنسی (کاراسو[6] و همکاران، ۲۰۲۳) و تعهد زناشویی و فرسودگی زناشویی زوجین دارای تعارض زناشویی (پیرمرادی و همکاران، ۲۰۲۳) تأیید شده است.

با توجه به آنچه که ذکر شد، سردی روابط (طلاق عاطفی) برای زوجینی که دچار مشکلات ارتباطی و عاطفی هستند مسئله‌ای مهم تلقی می‌شود، برای اینکه زیربنای روابط درونی خانواده و پرورش نسل‌های آینده متأثر از روابط زناشویی می‌باشد. ازاین‌رو ضرورت توجه به استحکام و بهبود روابط خانوادگی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. با توجه به پیشینه پژوهش که ذکر شد باوجوداینکه تأثیر درمان متمرکز بر راه‌حل محور در مطالعات متعددی به اثبات رسیده است؛ اما با این حال تاکنون پژوهشی جهت بررسی اثربخشی رویکرد درمانی مبتنی بر راه‌حل محور بر سبک‌های ارتباطی و انسجام خانوادگی در زنان دارای رابطه عاطفی سرد صورت نگرفته است. بنابراین پژوهش حاضر با هدف تعیین اثربخشی درمان راه‌حل محور بر سبک‌های ارتباطی و انسجام خانوادگی زنان دارای رابطه عاطفی سرد انجام شد.

روش

روش پژوهش حاضر نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون و گروه کنترل بود. جامعه آماری این پژوهش کلیه زنان متأهل سنین ۲۵-۳۵ سال شهر رشت بودند که با مشکل روابط عاطفی سرد به مرکز مشاوره بهزیستی رشت در سال ۱۴۰۰-۱۴۰۱ مراجعه کرده بودند؛

1 Lingern
2 McIntosh
3 solution-oriented therapeutic approach
4 Olusola & Falaye
5 Bol
6 Karasu

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-26]

از میان این زنان به تعداد ۳۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب گردید. سپس در دو گروه آزمایش (۱۵ نفر) و کنترل (۱۵ نفر) به صورت تصادفی گماره شدند. ملاک‌های ورود شرکت‌کنندگان به چرخه مداخله پژوهش شرط دارا بودن نمره بالاتر از ۱۶ در پرسشنامه سردی عاطفی گاتمن، زوجین سنین ۲۵-۳۵ سال، عدم سابقه دریافت مداخلات درمانی همزمان و همچنین عدم سابق دریافت مداخلات راه‌حل محور، رضایت آگاهانه جهت شرکت در طرح و داشتن تعهد جهت انجام تکالیف ارائه شده و ملاک‌های خروج عدم تمایل افراد به ادامه دادن جلسات آموزشی، بیش از دو جلسه غیبت داشتن، وقوع حوادث پیش‌بینی نشده و پرسشنامه‌های ناقص بود. در فرآیند اجرای پژوهش ابتدا هر دو گروه در پیش آزمون به پرسشنامه‌های سبک‌های ارتباطی سالوی و کریستنسن (۱۹۸۴) و مقیاس ارزیابی انسجام خانواده السون و همکاران (۱۹۸۵) پاسخ دادند. گروه آزمایش ۸ جلسه درمان راه‌حل محور گرانت (۲۰۱۱) را به صورت هفته‌ای یک جلسه ۹۰ دقیقه‌ای دریافت کردند. طی این مدت گروه کنترل هیچ مداخله‌ای دریافت نکردند. جهت رعایت اخلاق در پژوهش شرط اساسی رضایت آگاهانه جهت شرکت در پژوهش، حفظ اطلاعات محرمانه شرکت‌کنندگان لحاظ شد. پس از اتمام جلسات آموزشی، از هر دو گروه پس‌آزمون، پاسخ دادن به پرسشنامه‌ها گرفته شد. در نهایت، تجزیه‌وتحلیل داده‌ها با تحلیل کوواریانس چندمتغیره با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۹ انجام شد.

ابزار سنجش

مقیاس طلاق عاطفی گاتمن[1] (GDES) : این مقیاس توسط گاتمن در سال ۲۰۰۸ با اقتباس از کتاب یا شکست در ازدواج او تدوین شد. این پرسشنامه ۲۴ ماده دارد که به شیوه بله و خیر پاسخ داده می‌شود. نمره‌گذاری پاسخ بله =۱و پاسخ خیر =۰ می‌باشد. نمره ۸ و بالاتر نشان‌دهنده خطر قرار گرفتن در معرض طلاق عاطفی است. پایایی این ابزار توسط گاتمن (۲۰۰۸)، به روش ضریب آلفای کرونباخ، ۰/۸۹ به دست آمد. و روایی سازه این پرسشنامه نیز به صورت تک عاملی تأیید شد. نتایج گاتمن (۲۰۰۸) در بررسی مقادیر مشترک و گویه‌های پرسشنامه نشان داد که بار عاملی همه گویه‌ها بالاتر از ۰/۴۰ بود که نشان‌دهنده بار عاملی قابل قبول همه گویه‌ها می‌باشد. در پژوهش فوجی و نادری (۱۳۹۵)، ضریب پایایی پرسشنامه طلاق عاطفی گاتمن، با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، برای کل پرسشنامه، ۰/۷۰ ارزیابی شد که بیان‌کننده پایایی قابل قبول این پرسشنامه است. همچنین آنها، برای بررسی روایی از تحلیل عاملی به روش چرخشی واریماکس و آزمون اسکری استفاده کردند که مشخص شد این پرسشنامه تک عاملی و فاقد مؤلفه می‌باشد. در مقادیر اشتراک و بار عاملی گویه‌های مقیاس نشان داده شد که بار عاملی همه ماده‌ها در دامنه بین ۰/۴۹ تا ۰/۸۰ قرار دارد، که دارای بار عاملی قابل قبولی می‌باشد (وطن خواه و همکاران، ۱۴۰۰). در پژوهش حاضر نیز ضریب کودرریچاردسون این پرسشنامه، ۰/۷۳ به دست آورده شد.

پرسشنامه الگوهای ارتباطی[2] (CPQ): این پرسشنامه توسط کریستنسن و سالاوی[3] در دانشگاه کالیفرنیا در سال ۱۹۸۴ تدوین شد. این پرسشنامه دارای ۳۵ سؤال می‌باشد که به ارزیابی سه مرحله از تعارض زناشویی در زوجین می‌پردازد ۱) زمانی که مشکلی در روابط بین زوجین وجود دارد (۴ گویه) ۲) زمانی را که برای بحث مشکل ارتباطی اختصاص می‌دهند (۱۸گویه) ۳) بعد از اینکه درباره مشکلی بحث کردند (۱۳ گویه). پاسخ‌ها به صورت طیف لیکرت نه درجه‌ای از اصلاً امکان ندارد (۱) تا خیلی امکان دارد (۹) تنظیم شده است. این پرسشنامه دارای سه خرده مقیاس شامل ارتباط سازنده متقابل، مقیاس ارتباط اجتنابی متقابل و مقیاس ارتباط متوقع/ کناره‌گیر زوجین می‌باشد (کریستنسن و سالاوی، ۱۹۸۴). در نتایج پژوهش کریستنسن و هیوی[4] روایی همگرایی این پرسشنامه نشان داد که ضریب آلفای کرونباخ برای تمامی پنج خرده مقیاس‌های این آزمون ۰/۸۵ تا ۰/۴۴ گزارش شده است که این نتایج بیانگر رضایت‌بخش بودن روایی ابزار مورداستفاده است، پایایی این پرسشنامه نیز با آلفای کرونباخ از ۰/۵۰ تا ۰/۷۸ ارزیابی شد (کریستنسن و هیوی، ۱۹۹۰). در ایران این پرسشنامه توسط عبادت پور (۲۰۰۰) هنجاریابی شده است که پایایی آن را در مؤلفه‌های ارتباط سازنده متقابل، ارتباط اجتناب متقابل، ارتباط توقع زن/کناره‌گیری مرد، ارتباط توقع مرد/کناره‌گیری زن و ارتباط توقع/کناره‌گیری، با استفاده از آلفای کرونباخ به ترتیب، ۰/۷۰، ۰/۷۱، ۰/۵۱، ۰/۵۲، و ۰/۶۶ برآورد کردند (احمدی منش و صدری، ۱۴۰). صمدزاده و همکاران (۱۳۹۲) پایایی و روایی این پرسش‌نامه را در نمونه‌ای از مردان و زنان متأهل ایرانی بررسی کردند که نتایج نشان داد این پرسش‌نامه از پایایی مناسبی برخوردار است. آلفای کرونباخ ۰/۷۶ و روایی همگرا با پرسش‌نامه‌های رضایت زوجی انریچ، عاطفه مثبت و منفی، سازگاری زناشویی، عزت‌نفس و رضایت‌مندی

1 Gottmanns Emotional Divorce Scale (GEDS)
2 Communication patterns Questionnair
3 Christensen & Sullaway
4 Haevay

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-26]

بین ۰/۴۰ تا ۰/۹۵ به دست آورده شد (فرج نیا و همکاران، ۱۴۰۲). ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر در خرده مقیاس‌های ارتباط سازنده متقابل ۰/۷۰، ارتباط کناره‌گیری ۰/۶۴ و ارتباط اجتنابی متقابل ۰/۷۱ بدست آمد.

مقیاس ارزیابی انطباق و انسجام خانواده[1] (FACES-IV): این مقیاس توسط السون و لاوی (۱۹۸۵) تدوین شد. این ابزار دارای ۴۰ آیتم می‌باشد که دارای دو خرده مقیاس انطباق (۲۰ سؤال) و انسجام خانوادگی (۲۰ سؤال) است. (در پژوهش حاضر، باتوجه به موضوع موردبررسی، فقط مؤلفه انسجام خانوادگی شرکت‌کنندگان سنجیده شد). نمره‌گذاری این آزمون در یک طیف لیکرت پنج درجه‌ای از هرگز (۱) تا همیشه (۵) می‌باشد. هر چه نمره انسجام بالاتر باشد، نشان‌دهنده در هم تنیده‌گی خانواده و هر چه نمره انطباق بالاتر باشد، هرج و مرج در خانواده بیش‌تر است. مقیاس ارزیابی انطباق و انسجام خانوادگی (III-FACES) دارای ضریب آلفای کلی ۰/۶۸ برای کل ابزار، ۰/۷۷ برای انسجام و ۰/۶۲ برای انطباق‌پذیری بود که نشان‌دهنده همسانی درونی نسبی است. در آزمون بازآزمایی، ضریب همبستگی برای انسجام خانواده ۰/۸۳ و برای انطباق‌پذیری خانواده ۰/۸۰ محاسبه شد که نشانگر ثبات بسیار خوبی است (السون[2] و همکاران، ۱۹۹۲). در ایران در مطالعه مظاهری و همکاران (۱۳۹۲) پایایی مقیاس ارزیابی انطباق و انسجام خانواده با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۷۵ و ۰/۷۴ به دست آمد. میزان همسانی درونی ابزار نیز از طریق آلفای کرونباخ برای انسجام خانواده ۰/۶۸ و برای انطباق‌پذیری ۰/۶۳ به‌دست آمد (جلالی و همکاران، ۱۳۹۵). ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر ۰/۸۷ بدست آمد.

رویکرد درمانی راه‌حل محور: جهت مداخله آموزشی راه‌حل محور از پکیج درمانی گرانت (۲۰۱۱) در طی ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای به صورت گروهی استفاده شد. شرح مختصر محتوای مداخله رویکرد راه‌حل محور در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱: محتوای جلسات آموزش راه‌حل محور (گرانت، ۲۰۱۱)

جلسات	هدف	محتوا
جلسه اول	آشنایی، کنجکاوی و پیوستگی رهبر با گروه	آشنایی زوج با درمانگر و آشنایی اعضا با یکدیگر، نام‌گذاری گروه، بیان نمودن چارچوب اساسی برنامه مداخله و اهداف جلسات، انجام پیش‌آزمون
جلسه دوم	خلق سازه‌های ذهنی مشترک مشکل و هدف توسط اعضاء و رهبر و شناسایی تصریح آینده‌ای ترجیحی	بررسی تکالیف جلسه قبل، پرسش سؤالات مقیاسی و معجزه‌ای، ارائه تکلیف
جلسه سوم	مشارکت، خلق امید و برجسته کردن موقعیت‌ها و استثناهای گذشته، پیدا کردن استثناها (گذشته و حال)	بررسی تکالیف جلسه قبل و ارائه تشویق، پرسش سؤالات استثنا، ارائه تکلیف
جلسه چهارم	پیدا کردن استثناها	مروری اجمالی بر مباحث جلسه قبل، بررسی تکالیف و ارائه تشویق، تکلیف شگفتی‌آفرین، پرسیدن سؤال معجزه‌ای و گوی بلورین، ارائه تکلیف
جلسه پنجم	کشف راه‌حل‌ها	مروری اجمالی بر مباحث جلسه قبل، بررسی تکالیف و ارائه تشویق، پرسیدن سؤال‌هایی که منجر به کشف راه‌حل‌ها می‌شود، پرسیدن سؤال سازگاری، ارائه تکنیک
جلسه ششم	کشف راه‌حل‌ها (ادامه)	مروری اجمالی بر مباحث جلسه قبل، بررسی تکالیف و ارائه تشویق، پرسیدن سؤال مقابله‌ای، پرسیدن تکنیک پیش‌فرض، تکلیف پیش‌بینی‌کننده، ارائه تکلیف
جلسه هفتم	تقویت استثناها	مروری اجمالی بر مباحث جلسه قبل، بررسی تکالیف و ارائه تعریف و تحسین، پرسیدن سؤال (چه بهبودی حاصل شده است؟)، آشنایی با تکنیک کار مشابه این کار را کمتر انجام بده، آشنایی با تکنیک کار مشابه این کار را بیشتر انجام بده
جلسه هشتم	مرور و اختتام	مرور کامل برنامه درمانی، بررسی تکالیف و ارائه تشویق، گرفتن بازخورد از اعضاء، برجسته کردن تغییرات به عمل آمده، تقدیر و تشکر از فعالیت‌های مراجع، انجام پس‌آزمون

1. Family Adaptability and Cohesion Evaluation Scale (FACES-IV)
2. Olson & Portner & Bell

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-26]

یافته ها

در پژوهش حاضر میانگین و انحراف استاندارد سن نمونه‌ها در گروه آزمایش ۳۲/۶۰±۴/۸۶ و در گروه کنترل ۳۳/۵۳±۴/۷۴ بود. میانگین و انحراف استاندارد مدت ازدواج در گروه آزمایش ۵/۹۳±۳/۰۳ و در گروه کنترل ۵/۸۶±۳/۰۴ بود. در گروه آزمایش ۵ نفر (۳۳/۳ درصد) دارای ۱ فرزند، ۸ نفر (۵۳/۳ درصد) دارای ۲ فرزند و ۲ نفر (۱۳/۳ درصد) دارای ۳ فرزند بودند. در گروه کنترل نیز ۸ نفر (۵۳/۳ درصد) دارای ۱ فرزند، ۵ نفر (۳۳/۳ درصد) دارای ۲ فرزند و ۲ نفر (۱۳/۳ درصد) دارای ۳ فرزند بودند. در جدول زیر میانگین و انحراف استاندارد و نومال بودن توزیع داده‌ها برای متغیرهای سبک‌های ارتباطی و انسجام خانواده را در دو گروه کنترل و آزمایش ارائه شده است.

جدول ۲: میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش در دو گروه کنترل و آزمایش

متغیر	وضعیت	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	شاپیرو ویلک	
					آماره	معناداری
سبک ارتباطی سازنده متقابل	پیش آزمون	آزمایش	۱۱/۴۰	۳/۳۳	۰/۹۳	۰/۲۴
		کنترل	۱۲/۰۶	۳/۱۹	۰/۹۶	۰/۷۱
	پس آزمون	آزمایش	۱۷/۲۶	۴/۴۹	۰/۹۵	۰/۵۳
		کنترل	۱۱/۶۰	۴/۲۲	۰/۹۱	۰/۱۶
سبک ارتباطی اجتناب متقابل	پیش آزمون	آزمایش	۹/۲۰	۴/۲۶	۰/۸۹	۰/۰۶
		کنترل	۱۱/۶۰	۵/۲۶	۰/۹۱	۰/۱۱
	پس آزمون	آزمایش	۵/۸۶	۲/۹۷	۰/۹۴	۰/۳۶
		کنترل	۱۰/۱۳	۴/۲۷	۰/۹۴	۰/۳۶
سبک ارتباطی توقع-کناره‌گیری	پیش آزمون	آزمایش	۲۱/۵۳	۵/۶۴	۰/۹۵	۰/۵۳
		کنترل	۲۳/۸۶	۶/۳۱	۰/۹۴	۰/۴۲
	پس آزمون	آزمایش	۱۴/۶۰	۴/۱۳	۰/۸۹	۰/۰۵
		کنترل	۲۰/۲۰	۴/۱۹	۰/۹۳	۰/۲۹
انسجام خانواده	پیش آزمون	آزمایش	۳۳/۰۶	۳/۵۵	۰/۹۵	۰/۵۴
		کنترل	۳۲/۸۶	۳/۴۶	۰/۹۵	۰/۳۰
	پس آزمون	آزمایش	۳۶/۴۶	۴/۰۳	۰/۹۵	۰/۵۱
		کنترل	۳۳/۲۰	۴/۰۷	۰/۹۴	۰/۳۲

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که نمرات سبک‌های ارتباطی و انسجام خانواده در گروه آزمایش نسبت به کنترل در مرحله پس‌آزمون تغییر قابل توجه‌ای داشته است؛ همچنین مقادیر آزمون شاپیرو ویلک برای سبک‌های ارتباطی و انسجام خانواده در هر دو مرحله معنادار نبود (P> ۰/۰۵) لذا می‌توان نتیجه گرفت که توزیع نمرات در این متغیرها نرمال است. جهت اجرای آزمون تحلیل کوواریانس، پیش‌فرض خطی بودن مورد بررسی قرار گرفت و نتایج نشان داد که بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون متغیرهای مورد بررسی رابطه خطی و معنادار وجود دارد؛ در واقع نمرات پیش‌آزمون بر نمرات پس آزمون تاثیرگذار بوده است (P<۰/۰۵). پیش‌فرض همگنی شیب خط رگرسیون نیز نشان داد که تعامل گروه و نمرات پیش‌آزمون در چهار متغیر پژوهش سبک ارتباطی سازنده متقابل (P=۰/۳۶)، سبک ارتباطی اجتناب متقابل (P=۰/۴۰)، سبک ارتباطی توقع-کناره‌گیری (P=۰/۰۹) و انسجام خانواده (P=۰/۶۲) معنادار نبود؛ بر این اساس این پیش‌فرض نیز برقرار است (P>۰/۰۵). در ادامه از آزمون لون برای بررسی پیش‌فرض همگنی واریانس‌ها استفاده شد که مقدار آماره F برای سبک‌های ارتباطی و انسجام خانواده معنادار نبود (P> ۰/۰۵)، ازاین‌رو پیش‌فرض برابری واریانس‌ها در تمامی متغیرها تأیید می‌شود. منظور از بررسی این پیش‌فرض، آزمودن برابری ماتریس‌های کوواریانس مشاهده‌شده متغیرهای سبک‌های ارتباطی و انسجام خانواده در بین گروه‌های آزمایش و کنترل است. برای بررسی این پیش‌فرض آزمون ام باکس (Box M) استفاده شد. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده مقدار آزمون ام باکس ۲۹/۷۴ بود؛ مقدار F نیز برابر با ۰/۷۷۲ بود که این مقدار معنادار نبود (P> ۰/۰۵)، بنابراین، پیش‌فرض برابری ماتریس کوواریانس مشاهده‌شده متغیرهای سبک‌های ارتباطی و انسجام خانواده در بین گروه‌های آزمایش و کنترل تأیید می‌شود و می‌توان جهت بررسی

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-26]

فرضیه‌ها از آزمون کوواریانس چندمتغیری استفاده کرد. در جدول ۳ شاخص‌های آزمون تحلیل کوواریانس چندمتغیره ارائه شده است.

جدول ۳: نتایج آزمون معناداری تحلیل کوواریانس چندمتغیره بر روی متغیرها در دو گروه کنترل و آزمایش

آزمون	مقدار	F	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معناداری	ضریب اتا	توان آزمون
اثر پیلائی	۰/۴۰	۳/۵۶	۴	۲۱	۰/۰۱	۰/۴۰	۰/۷۸
لامدای ویکلز	۰/۵۹	۳/۵۶	۴	۲۱	۰/۰۱	۰/۴۰	۰/۷۸
اثر هوتلینگ	۰/۶۸	۳/۵۶	۴	۲۱	۰/۰۱	۰/۴۰	۰/۷۸
بزرگترین ریشه روی	۰/۶۸	۳/۵۶	۴	۲۱	۰/۰۱	۰/۴۰	۰/۷۸

نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیره نشان داده که بین گروه آزمایش و کنترل حداقل در یکی از متغیرهای پژوهش تفاوت معنادار وجود دارد (P=۰/۰۱، F=۳/۵۶، ۰/۴۰=اثرپیلایی). در ادامه خلاصه تحلیل کوواریانس چندمتغیره ارائه شده است.

جدول ۴. خلاصه تحلیل کواریانس چندمتغیره بر روی متغیرهای پژوهش

منبع	متغییر	مجموعه مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	مقدار F	معناداری	ضریب اتا	توان آزمون
پیش-	سبک ارتباطی سازنده متقابل	۱۲۴۰/۰۶	۱	۱۲۴۰/۰۶	۱۵/۷۸	۰/۰۱	۰/۳۹	۰/۹۷
آزمون	سبک ارتباطی اجتناب متقابل	۱۲۸۴/۹۲	۱	۱۲۸۴/۹۲	۹/۴۱	۰/۰۱	۰/۲۸	۰/۸۷
	سبک ارتباطی توقع-کناره‌گیری	۵۱۵/۱۸	۱	۵۱۵/۱۸	۴/۱۸	۰/۰۱	۰/۱۶	۰/۶۸
	انسجام خانواده	۱۴۲/۸۱	۱	۱۴۲/۸۱	۶/۷۳	۰/۰۱	۰/۲۲	۰/۷۱
گروه	سبک ارتباطی سازنده متقابل	۷۳۴/۹۵	۱	۷۳۴/۹۵	۸/۶۹	۰/۰۱	۰/۲۷	۰/۸۱
	سبک ارتباطی اجتناب متقابل	۵۰۸/۷۶	۱	۵۰۸/۷۶	۷/۵۶	۰/۰۱	۰/۲۶	۰/۸۱
	سبک ارتباطی توقع-کناره‌گیری	۱۸۸۵/۳۴	۱	۱۸۸۵/۳۴	۲۰/۱۷	۰/۰۱	۰/۴۵	۰/۹۹
	انسجام خانواده	۳۲۷۶/۷۳	۱	۳۲۷۶/۷۳	۲۵/۸۰	۰/۰۱	۰/۵۲	۱
خطا	سبک ارتباطی سازنده متقابل	۷۳۴/۹۵	۲۴	۳۰/۶۲				
	سبک ارتباطی اجتناب متقابل	۵۰۸/۷۶	۲۴	۲۱/۲۰				
	سبک ارتباطی توقع-کناره‌گیری	۱۸۸۵/۲۴	۲۴	۷۸/۵۵				
	انسجام خانواده	۳۲۷۶/۷۳	۲۴	۱۳۶/۵۳				

نتایج نشان داد که درمانی راه‌حل محور به‌طور معناداری بر سبک ارتباطی سازنده متقابل (F=۸/۶۹، P=۰/۰۱)، سبک ارتباطی اجتناب متقابل (F=۷/۵۶، P=۰/۰۱)، سبک ارتباطی توقع-کناره‌گیری (F=۲۰/۱۷، P=۰/۰۱) و انسجام خانواده (F=۲۵/۸۰، P=۰/۰۱) موثر بوده است (P<۰/۰۵)؛ در واقع این درمان موجب افزایش سبک ارتباطی سازنده متقابل و انسجام خانواده و کاهش سبک ارتباطی اجتناب متقابل و سبک ارتباطی توقع-کناره‌گیری در گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر تعیین اثربخشی درمان راه‌حل محور بر سبک‌های ارتباطی و انسجام خانوادگی زنان دارای رابطه عاطفی سرد بود. نتایج نشان داد آموزش راه‌حل محور بر سبک‌های ارتباطی زنان دارای رابطه عاطفی سرد مؤثر بود. به عبارت‌دیگر، این درمان موجب افزایش سبک ارتباطی سازنده متقابل و کاهش سبک ارتباطی اجتناب متقابل و سبک ارتباطی توقع کناره‌گیری شد. نتایج این یافته با نتایج یافته‌های اولوسولا و فلای (۲۰۲۴)، لنگری و همکاران (۲۰۲۳)، کاراسو و همکاران (۲۰۲۳) پیرمرادی و همکاران (۲۰۲۳) و علوی مقدم و همکاران (۱۴۰۰) همسویی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت روابط عاطفی سرد در زندگی زناشویی معمولاً با سبک‌های

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-26]

ارتباطی ناسازگار، مانند اجتناب متقابل و توقع/ کناره‌گیری مرتبط است که موجب کاهش تعاملات مثبت و افزایش تعارضات زناشویی می‌شود (رحیمیان و همکاران، ۱۴۰۲؛ لیو و همکاران، ۲۰۲۴). درمان راه‌حل محور که توسط دی شازر و همکاران در دهه ۱۹۷۰ توسعه یافت، به جای تمرکز بر علل مشکلات، بر ایجاد راه‌حل‌های عملی و شناسایی تواتمندی‌های فردی تأکید می‌کند (سلیمی و سودانی، ۱۴۰۲). این روش درمانی شامل پنج مرحله: شناسایی مشکل، تشخیص استثنائات، طراحی مداخلات، ارزیابی اثربخشی و ارزیابی مجدد اهداف است (بول، ۲۰۲۴). از طریق این فرآیندها، زنان دارای رابطه عاطفی سرد می‌توانند الگوهای ارتباطی خود را اصلاح کرده و سبک سازنده متقابل را جایگزین سبک‌های ناکارآمد کنند (کاراسو و همکاران، ۲۰۲۳؛ لنگری و همکاران، ۲۰۲۳). این درمان تغییرات را به صورت تدریجی و مرحله به مرحله دنبال می‌کند، به گونه‌ای که وقتی یکی از زوجین نخستین گام را در جهت بهبود روابط بر می‌دارد، همسر او نیز تحت تأثیر این تغییرات مثبت، تمایل بیشتری به مشارکت در این فرآیند پیدا می‌کند. این تغییرات تدریجی، به مرور منجر به افزایش صمیمیت و کاهش احساسات منفی در رابطه زناشویی می‌شود (علوی مقدم و همکاران، ۱۴۰۰). در این درمان از زوجین خواسته می‌شود که با ترسیم چشم‌انداز روشن از آینده مطلوب و با به یاد آوردن موفقیت‌ها، نقاط قوت و منبع گذشته خود، این چشم‌انداز را در زندگی روزمره خود عملی سازند (پوردل و تقوی، ۱۴۰۳). در واقع می‌توان انتظار داشت زوجینی که در زندگی خود از سبک‌های ارتباطاتی مناسب برخورار باشند، می‌توانند با ملزم کردن حق انتخاب به یکدیگر، مشارکت در تصمیم‌گیری‌های مشترک، تقویت مهارت‌های حل مسئله، پذیرش نقاط قوت و ضعف به دور از قضاوت و نکوهش همدیگر و احساس شایستگی و کفایت نسبت به توانایی‌های خود جهت تغییر موقعیت نامناسب، می‌توانند به کاهش سردی عاطفی در رابطه خود کمک کنند (مهامید و همکاران، ۲۰۲۴).

نتایج دیگر نشان داد آموزش راه‌حل محور بر انسجام خانوادگی زنان دارای رابطه عاطفی سرد اثربخش بود. نتایج این یافته با نتایج یافته‌های پوردل و تقوی (۱۴۰۳)، کاظمی و همکاران (۱۴۰۲)، علوی مقدم و همکاران (۱۴۰۰)، پیرمرادی و همکاران (۲۰۲۳) همسویی دارد. در تبیین این نتیجه می‌توان گفت، درمان راه‌حل محور با تأکید بر توانمندی‌های فردی و استفاده از تکنیک‌هایی همچون «سؤال معجزه» و «سؤال استثناء» به زوجین کمک می‌کند تا جنبه‌های مثبت رابطه خود را بازشناسند و برای بهبود آن تلاش کنند. از طریق تکنیک «سؤال استثناء»، زوجین لحظاتی را که در گذشته روابط عاطفی بهتری داشته‌اند، به یاد می‌آورند و الگوهای رفتاری مؤثر آن دوران را بازآفرینی می‌کنند (کاظمی و همکاران، ۱۴۰۲). همچنین، در جلسات درمانی، زوجین مشکلات خود را در یک مقیاس درجه‌بندی کرده و با هدایت درمانگر، به جای تمرکز بر مقصر دانستن یکدیگر، به درک احساسات و نیازهای طرف مقابل می‌پردازند. این فرایند موجب افزایش همدلی و تعهد در رابطه می‌شود و حس خودکارآمدی را در افراد تقویت می‌کند (پوردل و تقوی، ۱۴۰۳). علاوه بر این، «سؤال معجزه» به زوجین کمک می‌کند تا تصویر روشنی از آینده مطلوب خود داشته باشند و برای دستیابی به آن، راه‌حل‌های عملی تدوین کنند (لنگری و همکاران، ۲۰۲۳). در مجموع، این مداخلات باعث می‌شود که زوجین نسبت به یکدیگر احساس تعهد و همدلی داشته، در برابر مسائل و مشکلات زناشویی با چشم باز نگریسته و خود را متعهد به مشکلات بین فردی بدانند تا بتوانند با کمک یکدیگر مشکلات خود را به خوبی حل کنند و انسجام خانوادگی خود را افزایش دهند (لنگری و همکاران، ۲۰۲۳). بنابراین انتظار می‌رود انسجام و انطباق در خانواده موجب می‌شود زوجین به همدیگر متعهد بوده و با احساس همبستگی موجبات پیوند عاطفی بین روابط خود را فراهم آورده و به بهبود روابط عاطفی خود کمک می‌کنند و در نتیجه سردی روابط عاطفی در آنان کاهش می‌یابد (نامنی و همکاران، ۲۰۲۴).

به طور کلی نتایج این پژوهش نشان داد درمان راه‌حل محور می‌تواند بر سبک‌های ارتباطی و انسجام خانوادگی زوجین درای روابط عاطفی سرد تأثیر داشته باشد. به عبارتی این درمان جزوء رویکردهای درمانی کوتاه‌مدت می‌باشد که می‌تواند نتایج درمانی سریع‌تری را برای مراجعین به وجود آورد، لذا این درمان می‌تواند از طریق تکنیک‌های ساده و یافتن راه‌حل‌های متفاوت به زوجین دارای مشکلات زناشویی کمک کند تا به روابط خود در زندگی زناشویی بهبود بخشند.

از محدودیت‌های پژوهش حاضر، روش نمونه‌گیری به صورت در دسترس، مقدرو نبودن دوره پیگیری به دلیل گسترش ویروس کرونا و محدود بودن جامعه به زنان دارای روابط عاطفی سرد رشت بود. در پژوهش‌های بعدی پیشنهاد می‌شود این پژوهش در شهرهای مختلف کشور و با توجه به تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی با مرحله پیگیری انجام شود. با توجه به نتایج به دست آمده در پژوهش حاضر به درمانگران و مشاوران خانواده پیشنهاد می‌شود با بهره‌گیری از این رویکرد درمانی مراجعان را در درمان کوتاه‌تری به اهداف درمانی‌شان برسانند.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-26]

منابع

آهنگر، آ.، احمدی، ص.، اسدپور، ا.، مقدسین، م. (۱۴۰۳). اثربخشی درمان تک جلسه راه حل محور بر میزان شفقت به خود، بخشایشگری و تعارض زناشویی زنان متأهل: مطالعه تک آزمودنی. *مجله علوم روانشناختی*، ۲۳(۱۴۲)، ۳۳-۵۰. http://psychologicalscience.ir/article-1-2409-fa.html

احمدی منش، م.، صدری، ا. (۱۴۰۰). پیش‌بینی سرسختی روان‌شناختی بر اساس الگوهای ارتباطی میان زوجین و سبک‌های حل تعارض در مردان متأهل آسیب‌دیده از رابطه فرازناشویی همسر. *نشریه علمی رویش روان شناسی*، ۱۰(۱۰)، ۸۵-۹۶. http://frooyesh.ir/article-1-2861-fa.html

پوردل، م.، تقوی، س.ف. (۱۴۰۳). اثربخشی رویکرد درمانی راه‌حل محور بر معنای زندگی زوجین دارای رابطه عاطفی سرد. *روانشناسی مثبت: پژوهش ها و کاربردها*. ۱ (۱)، ۴۹-۴۰. https://rpp.araku.ac.ir/article_713558.html

پورسید آقایی، ز.، محمودی، ز.، زیبایی نژاد، م. (۱۴۰۲). تأثیر زوج‌درمانی گروهی بر اساس رویکرد پذیرش و تعهد بر تعارضات زناشویی و طلاق عاطفی زوجین. *مجله روانشناسی و روانپزشکی شناخت*، ۱۱ (۳)، ۵۴-۶۶. http://shenakht.muk.ac.ir/article-1-1869-fa.html

جلالی، ا.، احدی، ح.، کیامنش، ع. (۱۳۹۵). بررسی تاثیر آموزش خانواده مبتنی بر رویکرد اولسون بر بهبود انطباق و انسجام خانواده. *روش‌ها و مدل های روانشناختی*، ۷ (۲۴)، ۱-۲۲. https://www.sid.ir/paper/227589/fa

رحیمان، ر.، قمری، م.، باباخانی، و.، جعفری، ع. (۱۴۰۲). مدل یابی رابطه ساختاری ابعاد شخصیت و سبک های دلبستگی با مهارت های ارتباطی و تعارض های زناشویی با میانجی گری طرحواره های ناسازگار اولیه در زوجین در معرض طلاق. *خانواده درمانی کاربردی*، ۴(۵)، ۲۵۱-۲۶۵. https://doi.org/10.61838/kman.aftj.4.5.15

سلیمی، ح.، سودانی، م. (۱۴۰۲). اثربخشی زوج‌درمانی کوتاه‌مدت راه‌حل محور بر افزایش خودتنظیمی زناشویی و تحمل پریشانی هیجانی زوجین. *پژوهش های روان شناسی بالینی و مشاوره*، ۱۳ (۱)، ۵-۲۴. https://doi.org/10.22067/tpccp.2023.76695.1287

صلایانی، ف.، اصغری ابراهیم‌آباد، م.، بشارت، م.، مهرام، ب.، سلطانی‌کوهبنانی، س. (۱۴۰۲). مرور نظام‌مند بر مطالعات ایرانی مرتبط با تأثیر مدل های زوج‌درمان گری بر گسستگی رابطه. *علوم روانشناختی*، ۱۳۸ (۲۳)، ۱۳۰۵-۱۳۱۷. https://psychologicalscience.ir/article-1-2215-fa.html

علوی مقدم، س.ت.، مفاخری، ع.، جهانگیری، ع. (۱۴۰۰). اثربخشی زوج درمانی راه حل مدار بر دلزدگی، بخشش زناشویی و سبک های ارتباطی زوجین آسیب دیده از روابط فرازناشویی. *مجله علوم پزشکی فیض*، ۲۵(۳)، ۹۰۸-۹۱۶. http://feyz.kaums.ac.ir/article-1-4267-fa.html

علیزاده، ز.، صادق نژادی، د.، مهدی لو، س.م.، اسمخانی اکبری‌نژاد، ه. (۱۴۰۳). اثربخشی زوج‌درمانی کوتاه‌مدت راه‌حل‌محور بر بخشش و صمیمیت جنسی زنان آسیب‌دیده از خیانت زناشویی. *فصلنامه علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد پزشکی تهران*، ۳۴(۴)، ۴۳۱-۴۳۹. http://tmuj.iautmu.ac.ir/article-1-2198-en.html

فرجنیا، س.، بلیاد، م.، حسینیان، س.، حسین‌زاده‌تقوایی، م. (۱۴۰۲). نقش میانجی‌گر نگرش معنوی در رابطه با الگوهای ارتباطی و سازگاری زناشویی. *مطالعات اسلامی زنان و خانواده*، ۱۸ (۱۰)، ۲۳۳-۲۵۶. https://www.sid.ir/paper/1499413/fa

کاظمی، ن.، سراجی نژاد، م.، جلالوند، ا.، ترابیان، آ.، درویشی بداق، ز. (۱۴۰۲). اثربخشی رویکرد راه حل محور بر سازگاری زناشویی و نشاط معنوی زوجین شهر تهران. *نشریه سبک زندگی سلامی با محوریت سلامت*، ۷ (۱)، ۴۶۳-۴۷۰. https://www.sid.ir/paper/1130865/fa

نامنی، ا.، محمدی حسینی، س.ا.، نامنی، ر.، ارزنده فر، ع. (۲۰۲۴). بررسی نقش میانجی امنیت روانی در رابطه خودارزشمندی و انسجام خانواده با رضایت از زندگی زناشویی دبیران زن. *فصل‌نامه پژوهش‌های کاربردی روانشناختی*. https://doi.org/10.22059/japr.2023.348899.644385

وطن‌خواه، ح.، کوچک انتظار، ر.، قنبری‌پناه، ا. (۱۴۰۰). پیش‌بینی طلاق عاطفی براساس انعطاف‌پذیری شناختی و معنای زندگی با میانجی‌گری تعادل کار-زندگی. *نشریه علمی رویش روان شناسی*، ۱۰(۹)، ۱۶۱-۱۷۲. http://frooyesh.ir/article-1-2861-fa.html

Agha, K. A., Obineli, A., & Nwankwo, C. A. (2024). COMMUNICATION PATTERNS AS PREDICTORS OF MARITAL SATISFACTION OF MARRIED PERSONS IN PUBLIC UNIVERSITIES IN ANAMBRA STATE. *UNIZIK Journal of Educational Research and Policy Studies*, *17*(3), 32-42. https://unijerps.org/index.php/unijerps/article/view/667

Al-Shahrani, H. F., & Hammad, M. A. (2023). Relationship between emotional divorce and alexithymia among married women in Saudi Arabia. *BMC psychology*, *11*(1), 217. https://doi.org/10.1186/s40359-023-01236-w

Khatun, M., & Islam, A. (2023). Ancient Civilizations and Marriage: A Comparative Study of Customs, Traditions, and Rituals in Sumerian, Babylonian, Persian, Egyptian, Greek, Roman, Chinese, European, African and American Cultures. *International Journal of Social Sciences & Humanities (IJSSH)*, *8*(2), 27-53. https://doi.org/10.58885/ijssh.v08i2.27.mk

Bazyari, K., Hooman, F., Shoushtari, M. T., & Saadi, Z. E. (2024). Effectiveness of Emotionally Focused Therapy for Couples in Improving Emotion Regulation and Relationship Distress of Emotionally Divorced Couples. *Zahedan Journal of Research in Medical Sciences*, (In Press). https://doi.org/10.5812/zjrms-142128

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-26]

Bol, B. A. (2024). SOLUTION FOCUSED BRIEF THERAPY: RELATIONSHIP WITH SOCIAL WORK AND APPLICATION EXAMPLE. *Turkish Journal of Applied Social Work*, *7*(1), 44-65. https://doi.org/10.54467/trjasw.1462094

Brkljačić, T., Brajša-Žganec, A., Džida, M., Topić, M. K., & Kućar, M. (2024). Marital satisfaction and personality traits: the role of individual personality, spouse's personality, and personality similarity between spouses. *Hellenic journal of psychology*, *21*(2), 122-140. https://ejournals.lib.auth.gr/hjp/

Christensen, A., & Sullaway, M. (1984). Communication patterns questionnaire. *Journal of Marriage and the Family*. https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/t02529-000.

Girma Shifaw, Z. (2024). Marital communication as moderators of the relationship between marital conflict resolution and marital satisfaction. *The American Journal of Family Therapy*, *52*(3), 249-260. https://doi.org/10.1080/01926187.2022.2089404

Isfahani, Z. G., Atashpour, S. H., & Yousefi, Z. (2024). Comparison of the Effectiveness of Transdiagnostic and Solution-Focused Therapies on Decision-Making Quality in Married Women. *Psychology of Woman Journal*, *5*(1), 43-51. https://doi.org/10.61838/kman.pwj.5.1.5

Jolin, S., Lafontaine, M. F., Brassard, A., & Lussier, Y. (2024). Which comes first? Associations between communication patterns and relationship satisfaction in couples over a 1-year period. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue canadienne des sciences du comportement*, *56*(1), 70. https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/cbs0000342

Karasu, F., Ayar, D., & Çopur, E. Ö. (2023). The effect of solution focused level on marital disaffection and sexual satisfaction in married individuals. *Contemporary Family Therapy*, *45*(1), 75-84. https://doi.org/10.1007/s10591-021-09590-w

Langari, M., Mafakheri, A., & Bakhshipour, A. (2023). Comparing the Effectiveness of Health-Based Schema Therapy and Solution-Oriented Therapy on Reducing Aggression in Couples Applying for Divorce. *Qurʾān va ṭib (Quran and Medicine)*, *7*(4), 171-180. https://doi.org/10.61838/kman.jarac.5.3.2

Liu, Z., Zhang, Z., Wang, W., Ping, Z., Chen, S., Yuan, Y., ... & Mei, Y. (2024). Association between communication patterns, benefit finding, and relationship satisfaction in stroke couples: an actor-partner interdependence mediation model. *European Journal of Cardiovascular Nursing*, zvae130. https://doi.org/10.1093/eurjcn/zvae130

Mahamid, F., Berte, D. Z., Mansour, A., & Bdier, D. (2024). Marital Communication Patterns and Mental Health Outcomes During the COVID-19 Pandemic in Palestine: The Mediating Role of Well-being. *Trends in Psychology*, 1-17. http://dx.doi.org/10.1007/s43076-024-00383-2

McIntosh, J., Painter, F., Opie, J., Hameed, M., Vuong, A., Dowling, R., ... & Booth, A. (2023). Family cohesion and relationship quality in defence force families: Rapid review. https://doi.org/10.4236/jss.2023.113005

Mokhtari, Z., & Mardani, Z. (2023). Study Family Cohesion Prediction Model Based on Differentiation and Attitude to Love: The Mediating Role of Marital Intimacy in Married Women. *Applied Family Therapy Journal (AFTJ)*, *4*(5), 285-307. [In Persion]. https://doi.org/10.61838/kman.aftj.4.5.17

Nasershariati, M. (2022). The Effectiveness of Image Relationship Therapy on Cohesion-Family Flexibility and Happiness of Couples with Emotional Divorce. *Journal of Family Relations Studies*, *2*(4), 22-31. http://jhrs.uma.ac.ir/article_1441.html

Nurfadliyah, N., & Maryam, S. (2024). The Influence of Interpersonal Communication Skills on Marital Stability:(Case of Married Couples Aged 0-5 Years in Bekasi City). *EKSPRESI DAN PERSEPSI: JURNAL ILMU KOMUNIKASI*, *7*(3), 635-648. https://doi.org/10.33822/jep.v7i3.8955

Olson, D. H., Bell, R., & Portner, J. (1992). Family adaptability and cohesion evaluation scales. FACES-II, Family Inventories Manual Life Innovations, Minneapolis, MN. https://core.ac.uk/download/pdf/33371355.pdf

Olson, D. H., Russell, C. S., & Sprenkle, D. H. (1983). Circumplex model of marital and family systems: Vl. Theoretical update. *Family process*, *22*(1), 69-83. https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1983.00069.x

Olusola, J. A. F., & Falaye, A. O. (2024). Cognitive Behaviour and Solution-Focused Therapies on Marital Stability among Christian Couples in Ibadan Metropolis, Nigeria. https://www.seahipublications.org/wp-content/uploads/2024/07/IJIER-S-13-2024.pdf

Yousefi, Z., Saadati, N., & Golparvar, M. (2024). The Impact of Emotional Intelligence and Resilience on Family Cohesion: Insights from Married Individuals. *Journal of Psychosociological Research in Family and Culture*, *2*(1), 16-22. https://doi.org/10.61838/kman.jprfc.2.1.4

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-26]